

ВІДЗИВ

офіційного опонента доктора наук з державного управління
Хожило Ірини Іванівни на дисертацію «Імплементация інституту державної
власності в систему місцевого самоврядування та діяльність закладів
охорони здоров'я», яку подано на здобуття наукового
ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.04 –
місцеве самоврядування

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з науковими програмами

Необхідність реформи в системі охорони здоров'я України не викликає жодних сумнівів, оскільки за роки незалежності країні не вдалося істотно просунути в напрямку вирішення всіх провідних для систем охорони здоров'я цілей: поліпшення рівня здоров'я населення та скорочення нерівності його показників між різними соціально-економічними групами; справедливість розподілу фінансових внесків, призначених для медичного обслуговування; підвищення чутливості системи до задоволення потреб, безпосередньо не пов'язаних зі здоров'ям (повага до людини, почуття її гідності та ін.).

Діюча в країні модель системи охорони здоров'я, яка зберіглася з радянських часів, не відповідає сучасним реаліям, оскільки вона була створена в умовах планової економіки і не придатна для функціонування в ринкових умовах. Крім того, основна перевага класичної системи – загальна доступність медичної допомоги – за роки незалежності зазнала істотної корозії через значне скорочення фінансування охорони здоров'я з відповідним зростанням формальних і неформальних платежів населення при отриманні медичних послуг.

Переведення успішних перетворень можливо лише за умов використання сучасних методів менеджменту на регіональному рівні. При цьому зрозуміло, що перетворення слід здійснювати спираючись на сучасні підходи щодо методів державного управління змінами в системі охорони здоров'я.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Національного університету водного господарства та природокористування за темою «Інформаційні комунікації в соціокультурній та економічній сферах» (номер держреєстрації 0118U001642, 2018–2022 рр.), в якій авторкою розкрито пріоритетні шляхи вдосконалення системи охорони здоров'я на регіональному рівні в умовах децентралізації.

Ступінь обґрунтованості, достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації

Ознайомлення із змістом дисертаційної роботи та авторефератом Обуховської Лариси Іванівни дозволяє зробити висновок про достатній обсяг, теоретичну глибину, структурну збалансованість викладення матеріалу дослідження.

Достовірність та обґрунтованість висновків та рекомендацій, зроблених у дисертаційній роботі визначаються значною кількістю викладених наукових положень, отриманих в результаті глибокого аналізу фахової літератури, фактологічних матеріалів та статистичних даних.

Автором дисертаційної роботи чітко сформульовано та окреслено мету та завдання дослідження, обґрунтовано методичні підходи до їх виконання.

Теоретичним підґрунтям у процесі підготовки дисертації стали наукові праці українських та зарубіжних вчених, законодавство України та нормативні акти. Під час роботи над дисертацією використано загальнонаукові й спеціальні методи дослідження: аналізу, синтезу, індукції, дедукції – для вивчення сутності й особливостей державного управління системою охорони здоров'я України та регулювання діяльності комунальних підприємств закладів охорони здоров'я в умовах децентралізації; еволюційного аналізу – для дослідження державного регулювання інституту комунальної власності; теоретичного узагальнення – для визначення теоретичних основ функціонування медичних закладів у формі комунальних підприємств та дослідження механізмів забезпечення діяльності комунальних підприємств закладів охорони здоров'я в умовах реформи децентралізації; класифікації – для аналізу діяльності комунальних підприємств закладів охорони здоров'я в Рівненській області та систематизації основних проблем їх розвитку; порівняння – для дослідження розвитку процесу децентралізації та аналізу створення комунального підприємства – Центру первинної медико-соціальної допомоги; статистичного аналізу – для визначення напрямів діяльності комунального підприємства «Рівненська обласна клінічна лікарня» в умовах реформування системи охорони здоров'я; соціологічні – для визначення напрямів трансформації управління системою охорони здоров'я на основі опитування експертів; графічні – для використання в аналітичних, теоретичних і рекомендаційних положеннях щодо проведення реформи децентралізації та шляхів удосконалення діяльності комунальних підприємств закладів охорони здоров'я.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях

Автором повною мірою викладено матеріали дисертації в опублікованих працях. Основні результати дослідження викладено в 14 наукових працях, з яких: 1 – монографія у співавторстві, 5 – статті в наукових фахових виданнях України, 2 – статті в іноземних виданнях, 2 – статті в інших виданнях, 4 – матеріали конференцій. Загальний обсяг публікацій, що належить особисто авторці, становить 12,9 д. а.

Наукова новизна отриманих результатів

Дисертація Обуховської Л.І. має значний рівень наукової новизни і характеризується сучасним науковим підходом до вирішення поставленої мети – обґрунтуванням теоретико-методичних засад та розробка науково-практичних рекомендацій щодо державного регулювання діяльності комунальних підприємств закладів охорони здоров'я в умовах децентралізації.

До найбільш значущих наукових положень слід віднести:

за рівнем вперше:

комплексну систему вдосконалення діяльності комунального підприємства закладу охорони здоров'я відповідно до Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020», яка, на відміну від існуючих, базується на напрямках Програми: технології, здоров'я населення, фінансування, профілактика та виявлення хвороб, наука і інновації, соціальні складові здоров'я, – що надало змогу сформуванню напрямів діяльності комунального підприємства як великого регіонального медичного центру;

за рівнем удосконалено:

науковий підхід до систематизації процесу розвитку комунального підприємства закладу охорони здоров'я в об'єднаній територіальній громаді, який, на відміну від існуючих, базується на розвитку громади, системи охорони здоров'я в громаді та комунального підприємства закладу охорони здоров'я в громаді, що надає змогу розробити єдину стратегію такого розвитку;

методи системного порівняння діяльності комунальних підприємств охорони здоров'я регіону, які, на відміну від існуючих, базуються на систематизації спільних проблем, що надало змогу виявити такі з них: матеріально-технічні та фінансові, організаційні, інституційні, кадрові;

наукові підходи до організації проведення соціологічного дослідження з визначення напрямів трансформації управління комунальними підприємствами закладами охорони здоров'я на основі опитування експертів,

яка, на відміну від існуючих, базується на виявленні проблем регіонального характеру, опитуванні практичних фахівців – менеджерів системи охорони здоров'я та надає змогу окреслити перспективні напрями реформування діяльності комунальних підприємств закладів охорони здоров'я, перш за все в сільській місцевості;

за рівнем набули подальшого розвитку:

теоретичні підходи до систематизації еволюції поглядів авторів на інститут власності, які, на відміну від існуючих, базуються на поєднанні поглядів провідних учених минулого та сучасності, розкривають їх основні концепції, що надало змогу створити наукове підґрунтя для ефективного використання комунальної власності в системі місцевого самоврядування;

механізми державного регулювання діяльності комунальних підприємств закладів охорони здоров'я, які, на відміну від існуючих, враховують комунальну форму власності як найбільш притаманну розвитку місцевого самоврядування, що надає змогу підвищити якість надання медичних послуг у регіоні;

сучасна концепція децентралізації на основі використання досвіду Польщі, яка, на відміну від існуючих, базується на підходах спільного фінансування проектів у сфері охорони здоров'я, що надає змогу вдосконалити співробітництво територіальних громад у форматі створення спільного комунального некомерційного підприємства ЦПМСД;

наукові підходи до регулювання діяльності комунального підприємства закладу охорони здоров'я на основі проведення статистичного дослідження окремих показників його діяльності, які, на відміну від існуючих, спрямовані на визначення відповідності напрямів розвитку підприємства положенням Програми «Здоров'я 2020» та його інтегрованості в систему охорони здоров'я на місцевому рівні, що дало підстави для висновків про відповідність такого розвитку положенням Програми

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів

Проведені дослідження, висновки, зроблені за їх результатами є підставою для подальшого поглибленого наукового вивчення теорії державного управління, місцевого самоврядування, розроблення рекомендацій щодо підвищення дієвості та ефективності механізмів державного управління системи охорони здоров'я на основі процесів трансформації власності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені автором в дисертаційній роботі теоретичні положення та практичні рекомендації служать основою формування й удосконалення механізму

державного регулювання діяльності системи охорони здоров'я на місцевому рівні. Основні ідеї та висновки дослідження доведено до рівня конкретних методик, положень та рекомендацій. Вони можуть бути використані в практичній діяльності державними органами управління, органами місцевої влади, комунальними підприємствами охорони здоров'я, громадськими, міжнародними організаціями, іншими інституціями.

Проведені дослідження, висновки, зроблені за їх результатами, є підставою для подальшого поглибленого наукового вивчення теорії державного управління, дослідження процесів імплементації інституту державної власності в систему місцевого самоврядування та діяльність закладів охорони здоров'я.

Матеріали щодо вдосконалення системи підготовки кадрів для місцевого самоврядування в Рівненській області на основі впровадження світового досвіду було застосовано в діяльності місцевої асоціації органів місцевого самоврядування «Об'єднані територіальні громади Рівненщини» (довідка від 22.04.2020 № 48).

Матеріали дисертації щодо відповідності діяльності закладів охорони здоров'я положенням Програми «Здоров'я 2020» було застосовано в діяльності Комунального підприємства «Рівненська обласна клінічна лікарня» Рівненської обласної ради (довідка від 11.06.2019 № 345/054).

Результати дослідження, спрямовані на визначення та систематизацію проблем комунальних підприємств закладів охорони здоров'я, впроваджено в діяльність Комунального підприємства «Рівненський обласний госпіталь ветеранів війни» Рівненської обласної Ради (довідка від 12.05.2019 № 214/89У).

Матеріали дисертаційної роботи було використано в навчальному процесі Рівненського державного гуманітарного університету при викладанні дисциплін «Організація охорони здоров'я» та «Менеджмент охорони здоров'я» (довідка від 18.06.2019 № 01-12-53).

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації

Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам, що ставляться МОН України.

У тексті автореферату відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого Обуховською Л.І. дисертаційного дослідження. Наголосимо, що зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Зауваження та дискусійні положення дисертації

Високо відзначаючи теоретичні та практичні результати дисертації Обуховської Л.І., слід відзначити, що вона містить деякі дискусійні положення:

1. В таблиці 1.1. дисертації «Трансформація інституту власності в контексті досліджень провідних вчених минулого та сучасності» автором виокремлено широкий спектр аспектів наукових досліджень інституту власності, але не достатньо акцентовано увагу на дослідження власності як складового інституту системи державного управління;

2. В п. 2.1. дисертації проаналізовано основні нормативні документи в системі забезпечення реформування закладів охорони здоров'я в комунальні підприємства, серед яких автором розглянуто нормативну базу суто медичної сфери без широкого аналізу законодавчої та нормативної бази трансформації системи власності в цілому;

3. В п.1.3 дисертації проаналізовано нормативно-правове та методичне забезпечення процесу стратегічного розвитку комунального некомерційного підприємства з медичного обслуговування населення в об'єднаній територіальній громаді, при цьому не виявлено чинники, що мають комплексний вплив на вирішення соціальних проблем ОТГ;

4. В п. 2.1. дисертації подано показники процесу об'єднання територіальних громад в Україні, в яких на наш погляд необхідно було б додати більше соціальних та медичних показників;

5. В дисертації автором подано порівняльну характеристику процесу децентралізації в Польщі та в Україні, але це порівняння аналізує більшою мірою організаційні аспекти реформи децентралізації та реформування системи охорони здоров'я, в той час, як економічні та фінансові лишаються поза його увагою;

6. В п. 3.1 дисертації «Визначення напрямів діяльності комунального підприємства «Рівненська обласна клінічна лікарня» в умовах реформування системи охорони здоров'я» автором недостатньо уваги приділено аналізу та пропозиціям щодо вдосконалення взаємовідносин діяльності лікарні як комунального підприємства з місцевим бюджетом;

7. Комплексна система вдосконалення діяльності комунального підприємства охорони здоров'я у відповідності до Загальнодержавної програми "Здоров'я 2020» (таблиця 3.10) повинна містити в собі повний спектр напрямів діяльності лікарні, а не тільки напрями трансформації на рівні лікарні.

8. Загальна оцінка дисертаційної роботи та її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Обуховської Л.І. вирішує важливе наукове завдання, є завершеним, комплексним, самостійним науковим дослідженням, виконана на високому теоретичному рівні, має вагомe теоретичне і практичне значення для формування механізмів імплементації інституту державної власності в систему місцевого самоврядування та трансформацію закладів охорони здоров'я. Актуальність і новизна дисертації, ступінь обґрунтованості концептуальних положень, висновків і науково-методичних розробок свідчать про високу професійну кваліфікацію і наукову зрілість дисертанта. Оpubліковані автором праці та автореферат повною мірою відображають основні положення дисертації.

За рівнем аналітичних досліджень їх новизною, дисертація «Імплементація інституту державної власності в систему місцевого самоврядування та діяльність закладів охорони здоров'я», відповідає нормативним вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів № 656 від 19.08.2015 р., а її автор – Обуховська Лариса Іванівна - заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління спеціальністю 25.00.04 – місцеве самоврядування.

Офіційний опонент:

Професор кафедри державного управління
та місцевого самоврядування
Дніпропетровського регіонального інституту
державного управління
Національної академії державного управління
при Президентові України (м. Дніпро),
доктор наук з державного управління, доцент

Хожило І.І.

Підпис І.І. Хожило засвідчую.

Вчений секретар ДРІДУ НАДУ
д.держ.упр., доцент

Антонова О.В.